

Ngôn ngữ lập trình C

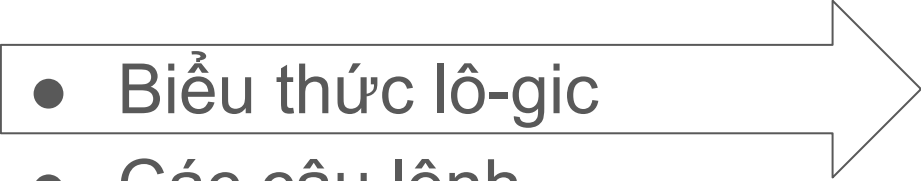
Bài 5. Biểu thức lô-gic và các câu lệnh

Soạn bởi: TS. Nguyễn Bá Ngọc

Nội dung

- Biểu thức lô-gic
- Các câu lệnh

Nội dung

-
- Biểu thức lô-gic
  - Các câu lệnh

Các toán tử quan hệ so sánh

Nếu các toán hạng có kiểu số thì quy tắc ép kiểu phổ thông được áp dụng. (*trường hợp kiểu con trở sẽ học sau*)

- Quan hệ nhỏ hơn: $<$; lớn hơn: $>$; nhỏ hơn hoặc bằng: $<=$; lớn hơn hoặc bằng: $>=$
- Biểu thức quan hệ có giá trị bằng 1 nếu quan hệ so sánh được mô tả là đúng, và có giá trị bằng 0 nếu ngược lại. Giá trị biểu thức có kiểu int.
- *Lưu ý: $a < b < c$ có thể gặp trong diễn đạt thông thường khác với $a < b < c$ trong C.*
  - Trong C: $a < b < c$ là một chuỗi liên tiếp các phép so sánh và được tính giống như: $(a < b) < c$.
  - Điều kiện $a < b$ và $b < c$ được biểu diễn là $(a < b) \&\& (b < c)$
  - (*Tương tự với các toán tử quan hệ khác*)

Chuỗi các toán tử quan hệ được thực hiện từ trái sang phải.

Các toán tử so sánh bằng

Nếu các toán hạng có kiểu số thì quy tắc ép kiểu phổ thông được áp dụng. (trường hợp có kiểu con trỏ sẽ học sau).

- Toán tử so sánh bằng: `==`
- Toán tử so sánh khác: `!=`
- Giá trị biểu thức so sánh bằng 1 nếu quan hệ so sánh là đúng và bằng 0 nếu ngược lại (quan hệ so sánh là sai).
Giá trị biểu thức có kiểu `int`.
- Với 2 toán hạng bất kỳ, chỉ có duy nhất 1 trong 2 quan hệ so sánh (`==` và `!=`) là đúng.

Chuỗi các toán tử quan hệ so sánh bằng được thực hiện theo thứ tự từ trái sang phải.

Toán tử lô-gic AND

- Ký hiệu: &&
- Biểu thức AND có giá trị bằng 1 nếu cả 2 toán hạng đều có giá trị khác 0, nếu ngược lại thì giá trị biểu thức bằng 0. Giá trị biểu thức có kiểu int.
- Toán tử && đảm bảo **thứ tự thực hiện các toán hạng** từ trái sang phải.
- Toán hạng thứ nhất là 1 đơn vị tuần tự, nếu có giá trị `== 0` thì toán hạng thứ 2 không được tính.

Chuỗi các toán tử AND được thực hiện từ trái sang phải và được ngắt sớm khi tính được toán hạng có giá trị `== 0`.

Biểu thức lô-gic AND: Ví dụ minh họa

```
int a = 1;
```

```
int b = 1;
```

```
(a % 2 == 0 && ++b > 1)
```

=> Kết quả biểu thức = 0, b = 1 (ngắt sớm)

```
a = 2;
```

```
(a % 2 == 0 && ++b > 1)
```

=> Kết quả biểu thức = 1, b = 2 (++b được thực hiện).

Toán tử lô-gic OR

- Ký hiệu: ||
- Biểu thức OR có giá trị bằng 1 nếu 1 toán hạng bất kỳ trong 2 toán hạng có giá trị khác 0, nếu ngược lại thì giá trị biểu thức bằng 0. Giá trị biểu thức có kiểu int.
- Tương tự như toán tử &&, toán tử || cũng đảm bảo thứ tự **thực hiện các toán hạng từ trái sang phải**.
- Toán hạng thứ nhất là 1 đơn vị tuần tự, nếu có giá trị khác 0 thì toán hạng thứ 2 không được tính.

*Chuỗi toán tử OR được thực hiện từ trái sang phải và **được ngắt sớm khi tính được toán hạng có giá trị != 0.***

Biểu thức lô-gic OR: Ví dụ minh họa

```
int a = 2, b = 1;
```

```
(a % 2 == 0 || ++b % 2 == 0)
```

=> Kết quả biểu thức = 1, b = 1 (ngắt sớm).

```
a = 3;
```

```
(a % 2 == 0 || ++b % 2 == 0)
```

=> Kết quả biểu thức = 1, b = 2 (++b được thực hiện).

Toán tử phủ định lô-gic

Ký hiệu: !

Ý nghĩa:

- Biểu thức phủ định có giá trị = 0 nếu giá trị của toán hạng có giá trị $\neq 0$, và = 1 nếu ngược lại (toán hạng có giá trị = 0).
- Biểu thức $!E$ tương đương với $(0 == E)$.

Ví dụ:

```
int a = 0, b = 1;
```

```
!a ==> 1
```

```
!(a == b) ==> 1 (Tương đương với a != b).
```

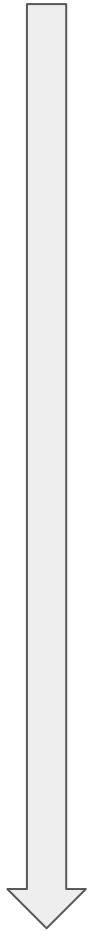
Toán tử lựa chọn

- Ký hiệu: ?:
- Cấu trúc: E1? E2: E3
- Biểu thức E1 là 1 đơn vị tuần tự, nếu E1 có giá trị khác 0 thì E2 được tính (*E3 không được tính trong trường hợp này*) và giá trị biểu thức lựa chọn là giá trị của E2, nếu ngược lại (E1 == 0) thì E3 được tính (*E2 không được tính trong trường hợp này*) và giá trị biểu thức lựa chọn là giá trị của E3.
- Ví dụ:
  - $\text{min} = a < b ? a : b;$
  - $s = \text{grade} \geq 9.0 ? \text{"A+"} : \text{grade} \geq 8.5 ? \text{"A"} : \text{"other"}$

Biểu thức lựa chọn có thể là toán hạng của 1 biểu thức lựa chọn khác, và trong trường hợp đó được tính xong trước biểu thức chứa nó (chuỗi toán tử được thực hiện từ phải sang trái).

Thứ tự ưu tiên và chiều thực hiện chuỗi toán tử

Ưu tiên cao
(thực hiện trước)

Ưu tiên thấp
(thực hiện sau)

Tên toán tử	Ký hiệu	Thứ tự
Tăng 1 (hậu tố) Giảm 1 (hậu tố)	++ (x++) -- (x--)	<i>Trong phạm vi hiện tại hiếm khi cần quan tâm (thường chỉ áp dụng 1 lần cho 1 toán hạng)</i>
Tăng, giảm 1 (tiền tố) Toán tử dấu (tiền tố) Phủ định lô-gic Toán tử sizeof	++, -- (++x, --x) +, - (+x, -x) ! (!e) sizeof (sizeof(int))	
Nhân Chia Phần dư	* (x * y) / (x / y) % (x / y)	
Cộng Trừ	+ (x + y) - (x - y)	
Dịch sang trái Dịch sang phải	<< (x << y) >> (x >> y)	Trái -> Phải
Quan hệ so sánh	<, >, <=, >=	Trái -> Phải
Quan hệ bằng	==, !=	Trái -> Phải
AND theo bit	& (x & y)	Trái -> Phải
XOR theo bit	^ (x ^ y)	Trái -> Phải
OR theo bit	(x y)	Trái -> Phải
AND lô-gic	&&	Trái -> Phải
OR lô-gic	 	Trái -> Phải
Lựa chọn	?:	Phải -> Trái (Rẽ nhánh)
Gán đơn giản Gán kết hợp	= *=, /=, %=, +=, -=, <<=, >>=, &=, ^=, =	Phải -> Trái

Nội dung

- Biểu thức lô-gic
  - Các câu lệnh
-

Các câu lệnh đã học

- Câu lệnh tính biểu thức: Biểu thức kết thúc với dấu ;
ví dụ: $a + b$;
- Câu lệnh rỗng (NULL): ; (chỉ có dấu ';')

Khái niệm khối và các câu lệnh

Khối

- Trong C chúng ta có thể gom nhiều mô tả (khai báo, câu lệnh) thành 1 đơn vị cú pháp được gọi là khối.
  - Khối đóng gói các khai báo và các câu lệnh trong một phạm vi riêng.
- Các loại khối trong C gồm có:
  - Câu lệnh gộp/kết hợp: *Gom các mô tả trong 1 cặp {}*
  - Câu lệnh rẽ nhánh
  - Câu lệnh lặp

} *Kết hợp các mô tả bằng các từ khóa theo quy tắc ngữ pháp.*

Câu lệnh kết hợp

- Câu lệnh kết hợp được tạo thành từ một cặp dấu ngoặc nhọn {}, và các mô tả nằm trong cặp dấu ngoặc nhọn đó. Câu lệnh kết hợp cũng có thể chỉ bao gồm cặp dấu {}.
- Câu lệnh kết hợp là một khối,

• Ví dụ:

```
vd5-1.c x
1  #include <stdio.h>
2  int main()
3  {
4      int s = 0;
5      {
6          int s = 100;
7          {
8              int s = 202;
9              printf("s = %d\n", s);
10             }
11             printf("s = %d\n", s);
12         }
13         printf("s = %d\n", s);
14         return 0;
15     }
```

```
s = 202
s = 100
s = 0
```

Cùng 1 định danh s được sử dụng cho 3 đối tượng khác nhau trong 3 phạm vi đóng gói (khối) khác nhau.

Các câu lệnh rẽ nhánh

Các câu lệnh rẽ nhánh

- Câu lệnh rẽ nhánh lựa chọn thực hiện câu lệnh trong 1 tập các câu lệnh tùy theo giá trị của biểu thức điều khiển:
- Có 3 định dạng sau (2 định dạng của câu lệnh if và câu lệnh switch):
  - if (*biểu thức*) *câu lệnh*
  - if (*biểu thức*) *câu lệnh* else *câu lệnh*
  - switch (*biểu thức*) *câu lệnh*
- Câu lệnh rẽ nhánh là **một khối con** của khối chứa nó, đồng thời mỗi câu lệnh thành phần cũng là một khối con của nó.

Câu lệnh if

- Dạng 1 nhánh: *if (biểu thức) câu lệnh*
  - Câu lệnh thành phần chỉ được thực hiện nếu biểu thức điều khiển có giá trị $\neq 0$, nếu ngược lại thì câu lệnh thành phần không được thực hiện.
- Dạng 2 nhánh: *if (biểu thức) câu lệnh 1 else câu lệnh 2*
  - Câu lệnh thành phần thứ nhất được thực hiện nếu biểu thức điều khiển có giá trị $\neq 0$, nếu ngược lại thì câu lệnh thành phần thứ 2 được thực hiện.

(Tham khảo thêm về câu lệnh goto)

Ví dụ 5.2. Câu lệnh if

```
1  #include <stdio.h>
2
3  int main() {
4      int n;
5      printf("Nhập 1 số nguyên dương: ");
6      scanf("%d", &n);
7      if (n <= 0) {
8          printf("%d không thỏa mãn yêu cầu.\n", n);
9          return 0;
10     }
11     if (n % 2 == 0) {
12         int sum = n * (n + 2) / 4;
13         printf("2 + ... + %d = %d\n", n, sum);
14     } else {
15         int sum = (n + 1) * (n + 1) / 4;
16         printf("1 + ... + %d = %d\n", n, sum);
17     }
18     return 0;
19 }
```

```
bangoc:$gcc -o prog vd5-2.c
bangoc:$./prog
Nhập 1 số nguyên dương: -1
-1 không thỏa mãn yêu cầu.
bangoc:$./prog
Nhập 1 số nguyên dương: 5
1 + ... + 5 = 9
bangoc:$./prog
Nhập 1 số nguyên dương: 6
2 + ... + 6 = 12
```

*Câu lệnh if
1 nhánh*

*Câu lệnh if
đầy đủ với
2 nhánh.*

Các câu lệnh if nhiều mức

- Nếu câu lệnh if có câu lệnh thành phần cũng là câu lệnh if và cứ tiếp tục như vậy tạo thành cấu trúc lựa chọn phức tạp với nhiều tầng điều kiện có thể khiến mã nguồn khó đọc và khó bảo trì.

- Ví dụ:

Vấn đề: Khó xác định nhánh else nào gắn với nhánh if nào.

Giải pháp: Chia khối và có thể tìm cách diễn đạt theo cách khác.

```
7  #include <stdio.h>
8
9  int main() {
10     printf("Nhập 2 số nguyên a và b: ");
11     int a, b;
12     scanf("%d%d", &a, &b);
13     if (a >= 0)
14         if (b < 0) printf("Khác dấu\n");
15         else printf("Cùng dấu\n");
16     else if (b < 0) printf("Cùng dấu\n");
17         else printf("Khác dấu\n");
18     return 0;
19 }
```

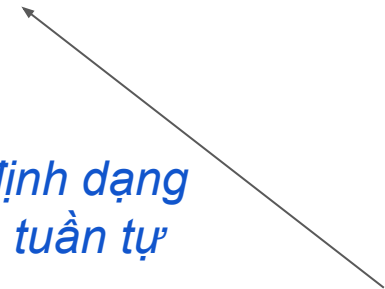
```
bangoc:$gcc -o prog vd5-3a.c
bangoc:$./prog
Nhập 2 số nguyên a và b: 3 5
Cùng dấu
bangoc:$./prog
Nhập 2 số nguyên a và b: 3 -1
Khác dấu
bangoc:$./prog
Nhập 2 số nguyên a và b: -1 0
Khác dấu
bangoc:$./prog
Nhập 2 số nguyên a và b: -1 -2
Cùng dấu
```

Nhánh else được gắn với nhánh if gần nhất.

Ví dụ 5.3. Chia khối và các lệnh if nhiều mức

```
6 #include <stdio.h>
7
8 int main() {
9     printf("Nhập 2 số nguyên a và b: ");
10    int a, b;
11    scanf("%d%d", &a, &b);
12    if (a >= 0 && b >= 0) {
13        printf("Cùng dấu\n");
14    } else if (a < 0 && b < 0) {
15        printf("Cùng dấu\n");
16    } else {
17        printf("Khác dấu\n");
18    }
19    return 0;
20 }
```

*Đưa về định dạng
if.. else .. tuần tự*

*Chia khối giúp việc xác định các
cặp if ... else.. dễ dàng hơn.*

```
6 #include <stdio.h>
7
8 int main() {
9     printf("Nhập 2 số nguyên a và b: ");
10    int a, b;
11    scanf("%d%d", &a, &b);
12    if (a >= 0) {
13        if (b < 0) {
14            printf("Khác dấu\n");
15        } else {
16            printf("Cùng dấu\n");
17        }
18    } else if (b < 0) {
19        printf("Cùng dấu\n");
20    } else {
21        printf("Khác dấu\n");
22    }
23    return 0;
24 }
```


Câu lệnh switch: Yêu cầu và ý nghĩa

*Biểu thức điều khiển của câu lệnh **switch** phải có kiểu số nguyên. Quy tắc nâng kiểu số nguyên được áp dụng cho các giá trị nhãn của các **case**. Mỗi (nhãn) **case** phải có 1 giá trị nhãn duy nhất sau khi nâng kiểu. Đồng thời câu lệnh **switch** được có tối đa 1 nhãn **default**.*

- Câu lệnh **switch** chuyển con trỏ lệnh tới nhãn **case** có giá trị nhãn bằng giá trị biểu thức điều khiển. Nếu không tồn tại nhãn **case** nào như vậy thì con trỏ lệnh được chuyển tới nhãn **default** (hoặc kết thúc thực hiện lệnh **switch** nếu không có **default** và không có nhãn nào thỏa mãn).
- Khi con trỏ lệnh được chuyển tới 1 nhãn thì phần (các khởi tạo và các câu lệnh) đứng trước nhãn đó trong phạm vi câu lệnh **switch** bị bỏ qua (không được thực hiện).

(Tham khảo thêm về nhãn và câu lệnh goto)

Ví dụ 5.4. Rẽ nhánh với switch

```
6  #include <stdio.h>
7
8  int main() {
9      int n;
10     printf("Nhập 1 số nguyên trong khoảng [0,...,9]: ");
11     scanf("%d", &n);
12     switch (n) {
13         case 0: printf("Không\n");
14         case 1: printf("Một\n");
15         case 2: printf("Hai\n");
16         case 3: printf("Ba\n");
17         case 4: printf("Bốn\n");
18         case 5: printf("Năm\n");
19         case 6: printf("Sáu\n");
20         case 7: printf("Bảy\n");
21         case 8: printf("Tám\n");
22         case 9: printf("Chín\n");
23         default: printf("Ngoài khoảng\n");
24     }
25     return 0;
26 }
```

Được bỏ qua khi nhập 5

```
Nhập 1 số nguyên trong khoảng [0,...,9]: 5
Năm
Sáu
Bảy
Tám
Chín
Ngoài khoảng
bangoc:$/prog
Nhập 1 số nguyên trong khoảng [0,...,9]: 10
Ngoài khoảng
```

Các câu lệnh lặp

Tổng quan về các câu lệnh lặp

- Các câu lệnh lặp trong C:

`while ( biểu thức ) câu Lệnh`

`do câu Lệnh while ( biểu thức );`

`for ( biểu thứcopt; biểu thứcopt ; biểu thứcopt) câu Lệnh`

`for ( khai báoopt ; biểu thứcopt ; biểu thứcopt) câu Lệnh`

- Câu lệnh lặp khiến câu lệnh thành phần/thân vòng lặp được thực hiện nhiều lần cho tới khi biểu thức điều khiển có giá trị bằng 0.
- Thân vòng lặp là **một khối** với **phạm vi đóng gói** là tập con của phạm vi của cả câu lệnh lặp (vòng lặp). Câu lệnh lặp cũng là 1 khối với phạm vi là tập con của phạm vi chứa nó.

Câu lệnh while

Cấu trúc:

while (*biểu thức*) *câu Lệnh*

Ý nghĩa:

Khi thực hiện câu lệnh **while** nếu biểu thức điều khiển có giá trị $\neq 0$ thì câu lệnh thành phần được thực hiện sau đó điều khiển lệnh quay lại vị trí kiểm tra biểu thức điều khiển, nếu ngược lại (biểu thức điều khiển có giá trị $= 0$) thì kết thúc thực hiện câu lệnh **while**.

Với câu lệnh while phần thân vòng lặp có thể được bỏ qua (không được thực hiện lần nào, nếu biểu thức điều khiển có giá trị $= 0$ từ khi bắt đầu thực hiện câu lệnh).

Ví dụ 5.5. Minh họa câu lệnh while

```
vd5-5.c
6  #include <stdio.h>
7
8  int main() { Biểu thức điều khiển
9      int n;
10     printf("Nhập số n: "); Thân vòng lặp
11     scanf("%d", &n);
12     while (n > 0) {
13         printf("%5d%c\n", n, n, '*');
14         --n;
15     }
16     return 0;
17 }
```

```
bangoc:$ ./prog
Nhập số n: 8
      8      *
      7      *
      6      *
      5      *
      4      *
      3      *
      2      *
      1      *
bangoc:$ ./prog
Nhập số n: -2
bangoc:$
```

- Với $n = 8$, thân vòng lặp được thực hiện 8 lần tương ứng với các giá trị $n > 0$.
- Với $n = -2$ ($-2 < 0$), thân vòng lặp không được thực hiện lần nào (được bỏ qua).

Câu lệnh do while

Cấu trúc:

do *câu lệnh* **while** (*biểu thức*);

Ý nghĩa:

Khi thực hiện câu lệnh **do while** trước tiên câu lệnh thành phần được thực hiện (lần đầu). Sau đó nếu biểu thức điều khiển có giá trị $\neq 0$ thì thực hiện câu lệnh thành phần (lần tiếp theo), sau đó con trỏ lệnh được di chuyển quay lại vị trí kiểm tra biểu thức điều khiển, nếu ngược lại (biểu thức điều khiển có giá trị $= 0$) thì kết thúc câu lệnh **do while**.

Với câu lệnh do while thân vòng lặp luôn được thực hiện ít nhất 1 lần.

Ví dụ 5.6. Minh họa câu lệnh do while

```
vd5-6.c
6  #include <stdio.h>
7
8  int main() {
9      int n;
10     do {
11         printf("Nhập n = ");
12         scanf("%d", &n);
13         printf("%*c\n", n, '*');
14     } while (n > 0);
15     return 0;
16 }
```

Câu lệnh do while

Biểu thức điều khiển

Thân vòng lặp

```
bangoc:$/prog
Nhập n = 10
      *|
Nhập n = 20
      *|
Nhập n = 30
      *|
Nhập n = 5
      *|
Nhập n = 15
      *|
Nhập n = -10
*      |
bangoc:$
```

- Với $n > 0$ chương trình in ra dấu hoa thị với độ rộng = n , sau đó thực hiện vòng lặp tiếp theo.
- Với $n \leq 0$ chương trình in ra dấu hoa thị với độ rộng = n , sau đó (kết thúc vòng lặp và) thực hiện câu lệnh tiếp theo sau câu lệnh lặp.

Câu lệnh for

Cấu trúc:

for (mô tả 1_{opt} ; biểu thức 2_{opt} ; biểu thức 3_{opt}) câu Lệnh

- Mô tả 1 có thể là khai báo hoặc biểu thức, và thường được sử dụng để khai báo biến trong phạm vi vòng lặp (C99) hoặc khởi tạo giá trị cho các thành phần trong điều khiển lặp. Mô tả 1 được thực hiện trước biểu thức 2.
- Biểu thức 2 là biểu thức điều khiển, được thực hiện trước thân vòng lặp.
- Biểu thức 3 thường được sử dụng để thay đổi các giá trị trong điều khiển lặp và được thực hiện sau khi thực hiện thân vòng lặp.
- Mô tả 1 và biểu thức 3 là các thành phần không bắt buộc.
Nếu biểu thức 2 được để trống thì sẽ được tự động thay thế bằng 1 giá trị $!= 0$.

Câu lệnh **for**₍₂₎

Ý nghĩa:

Khi thực hiện câu lệnh **for** trước tiên mô tả 1 được thực hiện, sau đó nếu biểu thức 2 có giá trị $\neq 0$ thì thực hiện thân vòng lặp, rồi thực hiện biểu thức 3 (nếu có), sau đó con trỏ lệnh được di chuyển quay lại vị trí kiểm tra biểu thức 2, nếu ngược lại (biểu thức 2 có giá trị $= 0$) thì kết thúc vòng lặp **for**.

Mô tả 1 (nếu có) luôn được thực hiện 1 lần, và nếu biểu thức 2 $= 0$ ngay sau đó thì thân vòng lặp và biểu thức 3 (nếu có) được bỏ qua (không được thực hiện lần nào).

Ví dụ 5.7. Minh họa vòng lặp for

```
vd5-7.c
6  #include <stdio.h>
7
8  int main() {
9      int n;
10     printf("Nhập n = ");
11     scanf("%d", &n);
12     for (int i = 1; i <= n; ++i) {
13         printf("%5d%c\n", i, i, '*')
14     }
15     return 0;
16 }
```

Khai báo 1 (C99)

Biểu thức 2

Biểu thức 3

Câu lệnh for

Thân vòng lặp

```
bangoc:$ ./prog
Nhập n = 8
 1*
 2 *
 3  *
 4   *
 5    *
 6     *
 7      *
 8       *
bangoc:$ ./prog
Nhập n = -3
bangoc:$
```

- Với $n = 8$, thân vòng lặp được thực hiện 8 lần tương ứng với 8 giá trị của n .
- Với $n = -3$ ($1 > -3$), thân vòng lặp không được thực hiện lần nào (được bỏ qua).

Ví dụ 5.7. Minh họa câu lệnh for₍₂₎

Các mã nguồn này có ý nghĩa tương đương.

```
vd5-7b.c
7  #include <stdio.h>
8
9  int main() {
10     int n;
11     printf("Nhập n = ");
12     scanf("%d", &n);
13     int i = 1;
14     for (; i <= n; ++i) {
15         printf("%5d%*c\n", i, i, '*');
16     }
17     return 0;
18 }
```

Câu lệnh **for** này không có mô tả 1.

```
vd5-7c.c
7  #include <stdio.h>
8
9  int main() {
10     int n;
11     printf("Nhập n = ");
12     scanf("%d", &n);
13     int i;
14     for (i = 1; i <= n; ) {
15         printf("%5d%*c\n", i, i, '*');
16         ++i;
17     }
18     return 0;
19 }
```

Trong câu lệnh **for** này mô tả 1 là biểu thức khởi tạo; không có biểu thức 3.

Câu lệnh **for** rất linh hoạt, và có thể được sử dụng theo nhiều cách khác nhau.

Các câu lệnh di chuyển

Các câu lệnh di chuyển: continue

- Câu lệnh **continue** chỉ được sử dụng trong vòng lặp. Khi được thực hiện lệnh **continue** khiến con trỏ lệnh được di chuyển tới điểm kết thúc của thân vòng lặp nhỏ nhất và trực tiếp chứa nó. Giống như vị trí nhãn *contin* trong các câu lệnh lặp cụ thể như sau:

```
while (/*...*/) {  
    /*...*/  
    continue;  
    /*...*/  
contin: ;  
}
```

 Thao tác tiếp theo

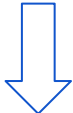
*Kiểm tra biểu thức
điều khiển, ...*

```
do {  
    /*...*/  
    continue;  
    /*...*/  
contin: ;  
} while (/*...*/);
```


*Kiểm tra biểu thức
điều khiển, ...*

```
for (/*...*/) {  
    /*...*/  
    continue;  
    /*...*/  
contin: ;  
}
```


*Thực hiện biểu thức 3
nếu có, ...*

Các câu lệnh di chuyển: break, return

- Câu lệnh **break** chỉ được sử dụng trong phạm vi câu lệnh **switch** hoặc câu lệnh lặp, và làm kết thúc thực hiện câu lệnh **switch** hoặc câu lệnh lặp với *phạm vi nhỏ nhất và trực tiếp chứa nó*.
- Câu lệnh **return** làm kết thúc thực hiện của hàm đang trực tiếp chứa nó (ví dụ hàm **main**).
  - Nếu hàm được khai báo với kiểu **void** thì câu lệnh **return** không được có biểu thức (**return ;**),
  - Nếu ngược lại thì câu lệnh **return** phải có biểu thức với giá trị là kết quả thực hiện hàm được trả về nơi gọi hàm (là kết quả của biểu thức gọi hàm).
  - Ví dụ trong hàm **int main()**, câu lệnh **return 0;** *kết thúc thực hiện hàm main* (và đồng thời kết thúc thực hiện chương trình) và *trả về mã kết thúc chương trình = 0*.

Ví dụ 5.8. Sử dụng break trong switch

```
vd5-8.c x
7  #include <stdio.h>
8
9  int main() {
10     int n;
11     printf("Nhập 1 số nguyên trong khoảng [0,...,9]: ");
12     scanf("%d", &n);
13     switch (n) {
14         case 0: printf("Không\n"); break;
15         case 1: printf("Một\n"); break;
16         case 2: printf("Hai\n"); break;
17         case 3: printf("Ba\n"); break;
18         case 4: printf("Bốn\n"); break;
19         case 5: printf("Năm\n"); break;
20         case 6: printf("Sáu\n"); break;
21         case 7: printf("Bảy\n"); break;
22         case 8: printf("Tám\n"); break;
23         case 9: printf("Chín\n"); break;
24         default: printf("Ngoài khoảng\n");
25     }
26     return 0;
27 }
```

```
bangoc:$gcc -o prog vd5-8.c
```

```
bangoc:$./prog
```

```
Nhập 1 số nguyên trong khoảng [0,...,9]: 5
Năm
```

```
bangoc:$./prog
```

```
Nhập 1 số nguyên trong khoảng [0,...,9]: 10
Ngoài khoảng
```

```
bangoc:$
```

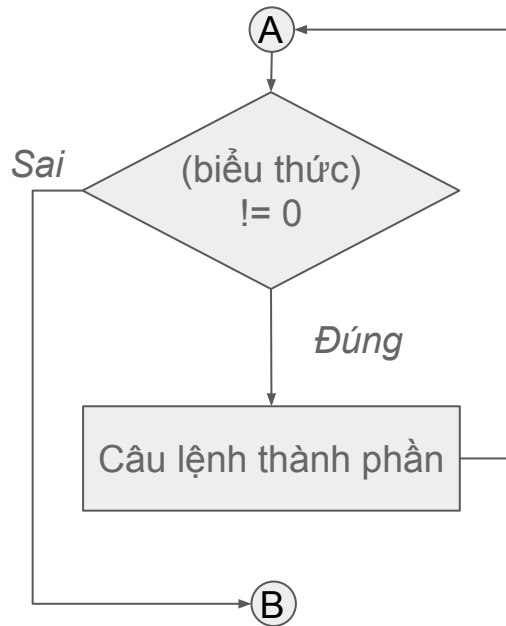
Được bỏ qua khi nhập 5

Kết thúc câu lệnh switch

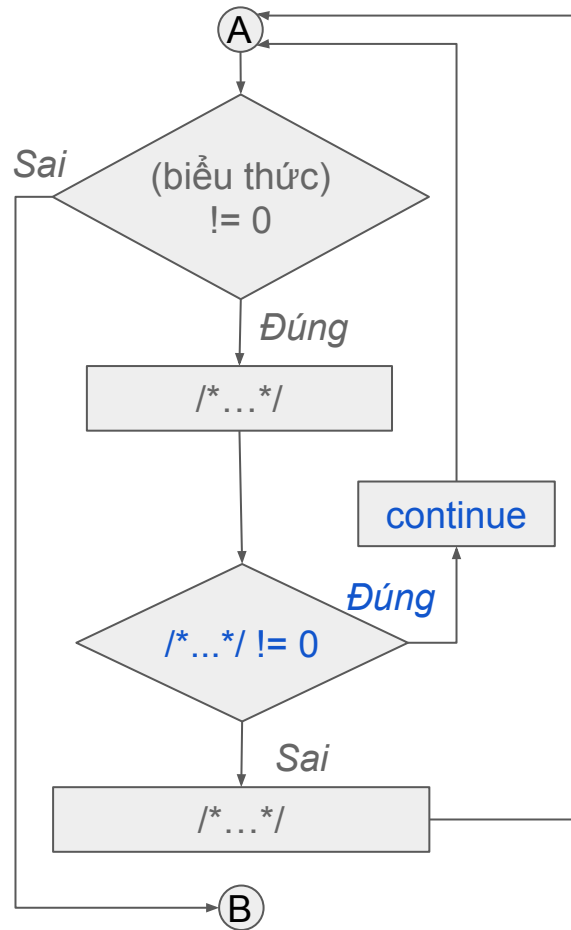
Biểu diễn các câu lệnh lặp với lưu đồ

Vòng lặp while

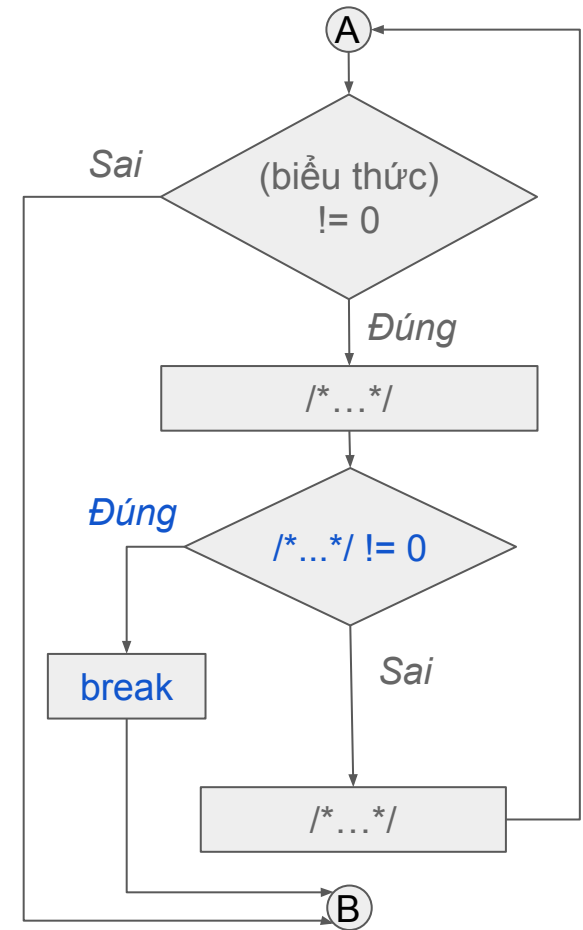

while (biểu thức)
câu lệnh thành phần


```

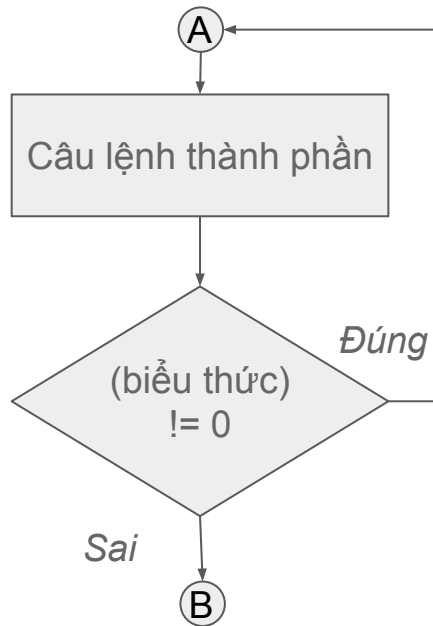
while (biểu thức) {
    /* ... */
    if (/* ... */) continue;
    /* ... */
}
  
```


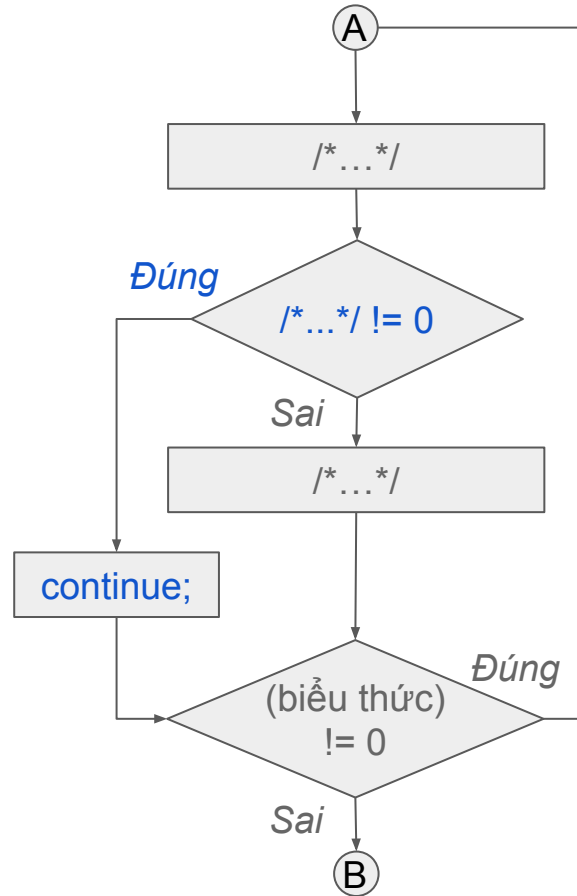
```

while (biểu thức) {
    /* ... */
    if (/* ... */) break;
    /* ... */
}
  
```

Vòng lặp do while

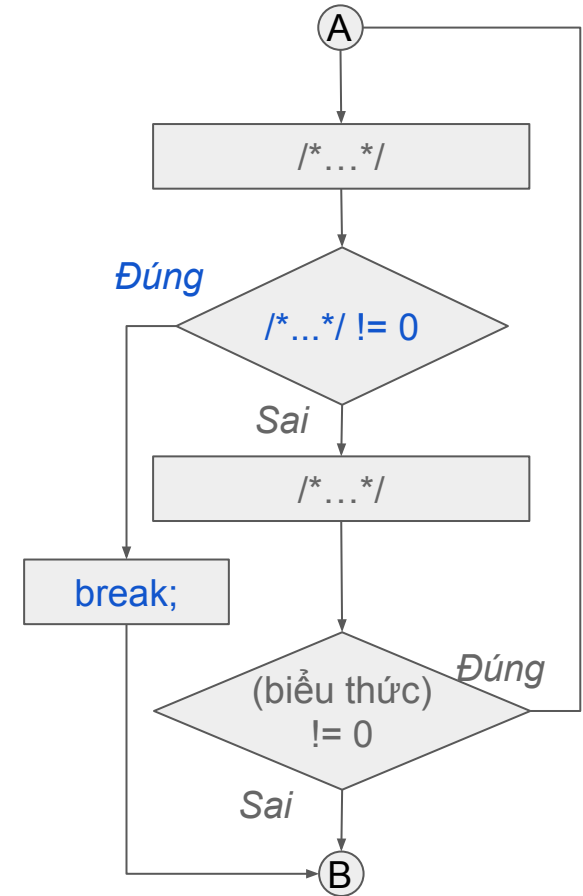

do câu lệnh thành phần
while (biểu thức);


```

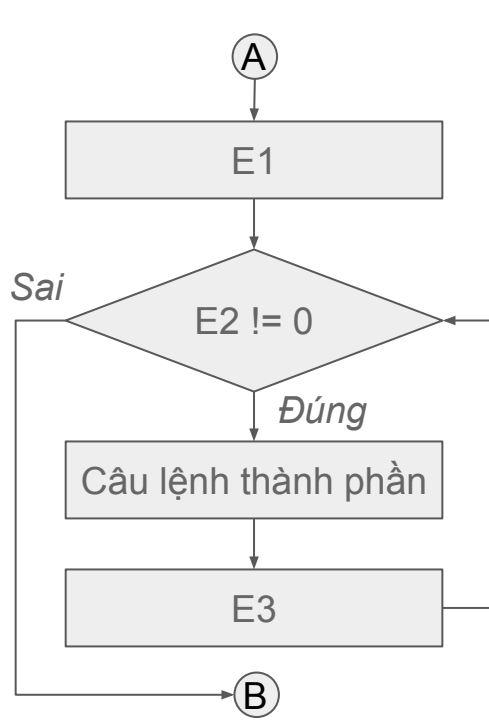
do {
    /* ... */
    if (/*...*/) continue;
    /* ... */
} while ( biểu thức );
    
```


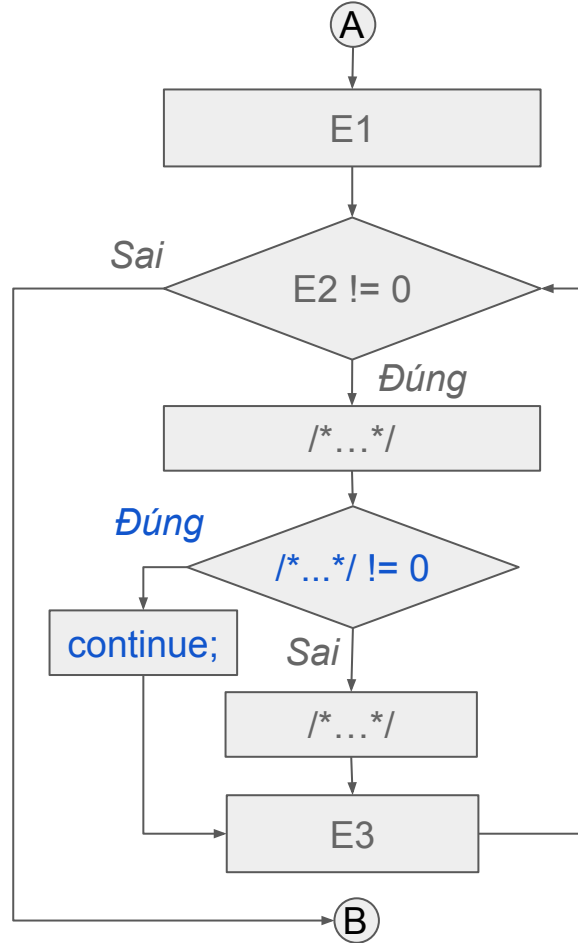
```

do {
    /* ... */
    if (/*...*/) break;
    /* ... */
} while ( biểu thức );
    
```

Vòng lặp for

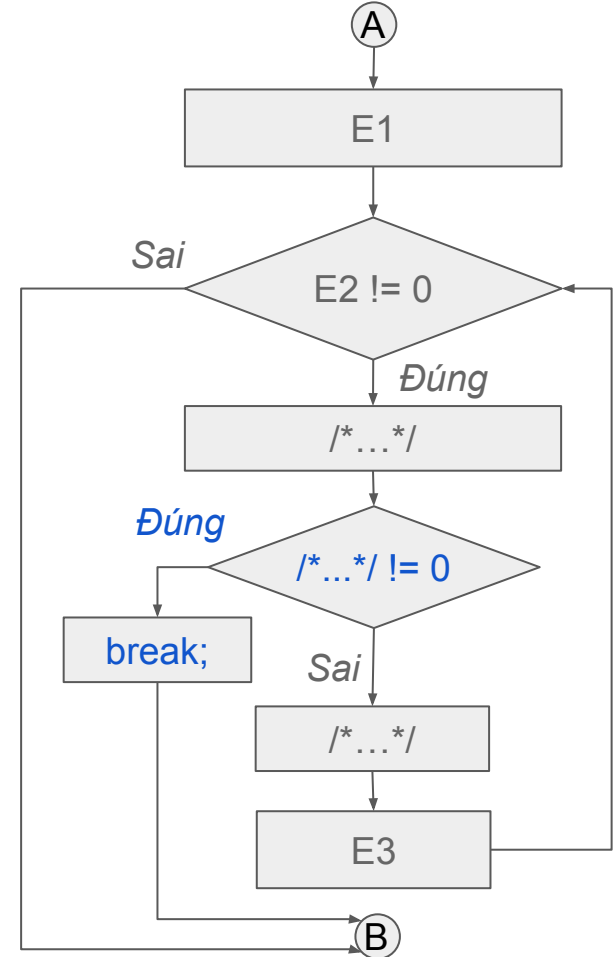

for (E1; E2; E3)
Câu lệnh thành phần


```

for (E1; E2; E3) {
    /* ... */
    if (/*...*/) continue;
    /* ... */
}
    
```



```

for (E1; E2; E3) {
    /* ... */
    if (/*...*/) break;
    /* ... */
}
    
```

Vòng lặp vô hạn và break

- Vòng lặp vô hạn là vòng lặp có biểu thức điều khiển luôn luôn $\neq 0$.
- Chúng ta có thể lựa chọn kết thúc vòng lặp ở vị trí bất kỳ trong thân vòng lặp bằng câu lệnh break(hữu ích trong một số tình huống).
  - Nếu thỏa mãn điều kiện dừng (đk dừng) thì break;

```
for (;;) {  
    /* ... */  
    if ( đk dừng ) break;  
    /* ... */  
}
```

```
while (1) {  
    /* ... */  
    if ( đk dừng ) break;  
    /* ... */  
}
```

```
do {  
    /* ... */  
    if ( đk dừng ) break;  
    /* ... */  
} while (1);
```

